

Besprekingsverslag

Betreft	:	Bijzondere vergadering BOR d.d. 160109
Kenmerk	:	BOR.09.007 definitieve versie
Aanwezig	:	Zie lijst
Afwezig	:	Zie lijst
Datum	:	16 februari 2009

Welkom en mededelingen

Mark Harbers (Voorzitter BOR) heet iedereen welkom. Hij spreekt zijn waardering uit voor de grote opkomst. Guus van de Hoef geeft aan dat er een aantal afmeldingen zijn omdat er belangrijke bijeenkomsten zijn voor Stadshavens met DG VROM, voor de wateropgave: het vervolg van de Commissie Veerman en de nieuwjaarsbijeenkomst voor de natuur- en milieuorganisaties.

Doel bijeenkomst

Mark Harbers geeft een toelichting op de agenda en licht aan de hand van sheets het doel van de bijeenkomst toe (zie de sheets: bijlage). Hij begint met de constatering dat het netwerk ROM-Rijnmond met zijn dubbeldoelstelling in het verleden uitstekend heeft gewerkt. Uit de onlangs gehouden verkenningen komt naar voren dat de opgedane ervaring en goede samenwerking voor de regionale opgave nog steeds noodzakelijk is. De tripartiete samenwerking (overheden, bedrijfsleven en NGO's) is hiervoor de basis. Om de mogelijkheden te onderzoeken zijn accenten in de doelstellingen en de samenwerkingsagenda bekeken en gesprekken met (potentiële) partners gevoerd. Daarnaast ligt er de vraag van het Rijk voor een uitvoeringsalliantie voor economische structuurversterking in de regio Rotterdam.

Het doel van deze bijeenkomst is het verkennen van de mogelijkheden van het netwerk. Mark Harbers vraagt: 'Doet u mee, niet alleen vanmiddag maar ook in de toekomst?'

Presentatie Nieuwe Ruimtelijke Arrangementen

Guus van de Hoef zet de verkenning van de nieuwe Ruimtelijke Arrangementen uiteen aan de hand van een presentatie (zie de bijlage). Aan de voorstellen die door Guus van de Hoef worden gedaan liggen gesprekken ten grondslag die zijn gevoerd met BOR-leden en andere potentiële partners uit de regio. Uit de gesprekken is gebleken dat de dubbeldoelstelling voor de regio nog steeds actueel is. Het thema duurzaamheid dient daar echter aan te worden toegevoegd.

De kern van de presentatie van Guus van de Hoef bestaat eruit dat er drie kansrijke nieuwe ruimtelijke arrangementen voor de regio zijn geïdentificeerd die moeten leiden tot duurzame versterking van de

ruimtelijke en economische structuur. De arrangementen zijn: de ontwikkeling van de Noordas als schakel naar de binnenring van de Randstad, de transformatie van het haven- en stedelijk complex en de groen-wateropgave van Biesbosch tot Voordelta. Er is draagvlak om de uitwerking van de nieuwe arrangementen in tripartiete verband plaats te laten vinden. Organisaties als de Milieufederatie, Natuurmonumenten en Zuid Hollands Landschap hebben een principe-bereidheid uitgesproken om mee te doen, waarbij de natuurorganisaties de kanttekening maken dat zij beperkte capaciteit hebben. Ook andere partijen dan de huidige BOR-leden hebben zich aangemeld. In het bijzondere overleg is bijvoorbeeld een delegatie van Drechtsteden aanwezig. Drechtsteden doet graag mee. Guus van de Hoef stelt dat ook met anderen op een breed vlak in het kader van re-inventing ROM Rijnmond wordt samengewerkt. In de combinatie VROM en OBR is ROM-Rijnmond gevraagd om het voortouw te nemen in het opzetten voor een alliantie voor de economische structuurversterking in het kader van de structuurvisie 2040. Verder zal er bij de uitwerking van de arrangementen terdege rekening worden gehouden met lopende trajecten, zoals de MIRT-verkenning en de uitwerking van de adviezen van de Deltaraad. Met de respectievelijke managers Huib van de Kolk en Joost Schrijnen vindt overleg plaats. In het beoogde nieuwe samenwerkingsverband treffen alle partijen een brede tripartiete overlegtafel aan waar plannen in den brede met elkaar kunnen worden afgestemd en lacunes worden opgespoord.

De uitwerking van de arrangementen moet uiteindelijk leiden tot een duurzame, internationaal concurrerende regio waar de schaarse ruimte goed wordt gebruikt. Guus van de Hoef stelt aan de vergadering voor dit jaar een drietraps-benadering: in het voorjaar: 2009 de uitwerking van de nra's, in de zomer: de regionale inzet bepalen voor de investeringsagenda van het Rijk en in het najaar: nieuwe samenwerkingsafspraken vastleggen. Guus van de Hoef stelt dat ROM Rijnmond per 1-1-2010 wordt opgeheven en er een frisse nieuwe start kan worden gemaakt.

Voor het debat geeft Guus van de Hoef als vragen mee wat de nieuwe nra's voor de aanwezigen betekenen, of er draagvlak is voor de tripartiete samenwerking en benadering van de omgeving en of er bereidheid is om mee te doen met verdere voorbereidingen in 2009.

Debat

Ellen Peper (Twiynstra Gudde) leidt het debat. Zij vraagt naar eerste reacties op de presentatie en voorstellen van Guus van de Hoef. De volgende punten worden naar voren gebracht:

Erik van Heijningen, Provincie Zuid-Holland: Een nieuwe tafel moet meerwaarde hebben. 2009 is het jaar van de verkenning van deze meerwaarde. De dubbeldoelstelling en de toevoeging van het onderwerp duurzaamheid zijn de basis voor de verkenning naar meerwaarde. Met het RCI moet contact worden gelegd. Het uiteindelijk doel is niet dat er een nieuwe visie Randstad 2040 wordt opgesteld. RR 2020 biedt voorlopig nog voldoende kader. Erik van Heijningen noemt als belangrijkste onderwerpen: schaarste van de ruimte, schaarste in energie, duurzaamheid en geen nieuwe bestuurlijke drukte.

Peter Mollema, Havenbedrijf Rotterdam: Hij bevestigt de reactie van de Erik van Heijningen. Om de economische ontwikkeling voor elkaar te krijgen heeft het Havenbedrijf arbeid, wonen en kwaliteit van het leefklimaat als uitdagingen. Dit zijn veelal ruimtelijke opgaven. De Zuidflank is daarom erg belangrijk voor de verdere economische ontwikkeling. Hij vindt dat deze 'tafel' echt zal moeten toevoegen daarvoor zal de regio met één mond moeten spreken en een gezamenlijke visie ontwikkelen. Anders leidt dit tot extra verrommeling. Hij staat achter het voorstel dit komend jaar uit te zoeken.

Jan de Jong, Zuid-Hollands Landschap: Hij geeft aan dat zijn reactie is afgestemd met Natuurmonumenten. Het regionaal samenwerken zonder veel bestuurlijke drukte is uit het hart gegrepen. In plaats van

gelegenheidscoalities smeden moet er duurzaam worden samengewerkt en wederzijds afgestemd, zoals ook op het PMR dossier. Een akkoord als Visie en Vertrouwen is uniek in Nederland. Het is goed om na te denken over nieuwe arrangementen, maar er staat tot 2020 ook al veel geprogrammeerd in deze regio. De uitvoering hiervan is helaas niet vanzelfsprekend. De kwaliteit van leefomgeving is bij de uitvoering het meest kwetsbaar en blijkt telkens weer moeilijk overeind te houden. Er moet bestuurlijke commitment blijven om ook het kwetsbare deel van de dubbeldoelstelling te bewaken. Dit geldt onder meer voor de uitvoering van de Tweede Maasvlakte waarbij de ontwikkeling van de afgesproken natuur en recreatie momenteel achterblijft. De ruimtelijke opgave organiseren als één 'tafel' onderschrijft hij. Er is behoefte aan centrale regie en duidelijke afspraken. Tot slot geeft hij aan dat investeren de waardevolle landschappen in de regio naast geluk ook geld oplevert. Dus pleit hij voor het openhouden van de landschappen en niet verrommelen en sluipend verstedelijken.

Herman Wierenga, ministerie van LNV: Vanuit LNV is er vooral een inhoudelijke agenda voor Rijnmond: Vanuit het rapport Veerman komt als een belangrijke vraag, hoe om te gaan met de zeespiegelstijging in het Rijnmond gebied, zowel de consequenties als de oplossingen zijn nog niet duidelijk. Groen in dit gebied moet geen contramal van rood zijn, maar groen en rood moeten samen optrekken, net als in Randstad 2040. Daarom moet de verstedelijkingsopgave (transformatie en herstructurering) nadrukkelijk ook in het Ruimtelijk Arrangement van Biesbosch tot Voordelta worden opgenomen. Hij geeft aan dat dit het schaalniveau is waarop de samenwerkingsagenda moet worden gemaakt. Welk forum hiervoor aan de lat staat, is ook volgens hem de vraag. Als goed voorbeeld noemt hij de Noordvleugel, daar is sprake van een lichte vorm van samenwerking maar daar is toch een samenhangende agenda gemaakt.

Wyske van der Mei, Ministerie Verkeer en Waterstaat: Zij meldt dat de projectdirectie PMR is opgeheven. Beleidsmatig is het project PMR opgegaan in de afdeling Zeehavens. Zij onderstreept het belang van de eerdergenoemde inhoudelijke thema's. Of ROM-Rijnmond hiervoor aan de lat staat dat moet komend jaar worden onderzocht. Deze vraag moet dan ook expliciet in de planning worden opgenomen.

Mark Harbers (Voorzitter): Er zijn al veel goede samenwerkingsverbanden voor besluitvorming en visie, zoals onder andere Stadshavens, DCMR en Deltapoort. Elk verband houdt zich echter bezig met de eigen taak en doelstelling. De aanwezige partijen hebben een gemeenschappelijk belang op het hogere schaalniveau en met deze onderwerpen te werken aan een gezamenlijke toekomstvisie. ROM-Rijnmond zal dit jaar onderzoeken wat er nodig is om tot goede afspraken te komen. In het najaar worden deze afspraken gemaakt en dan wordt ook bezien of er een tafel zoals ROM-Rijnmond nodig is in de toekomst.

Loes de Jong, Waterschap Hollandse Delta: Er ligt voor dit gebied een grote wateropgave voor. Deze wateropgave is actueel en moet worden verbonden met ruimtelijk ordening en economische ontwikkeling. De tijdspanne is minimaal 50 jaar en de ruimtelijke implicaties zijn groot. Vanuit de wateropgave moet een balans gezocht worden dus conditioneren en faciliteren voor ruimtelijke ordening en economische ontwikkeling. Er zijn vele projecten, alle zijn anders. Deze moeten ergens worden samengebracht en bekeken op overlap. Er is zoveel overlap, zowel fysiek geografisch in het gebied als ook een intrinsieke overlap. De projecten op een tafel alleen al afstemmen is al een meerwaarde.

Hans Spigt, Drechtsteden: Hij stelt dat de Drechtsteden graag aansluiten bij dit soort overleg. Ze hebben diverse vraagstukken, die op dit niveau spelen, onder andere het vraagstuk veiligheid (infrastructuur) en de leefomgeving. Drechtsteden zoekt naar een gremium met doorzettingsmacht. De vraag voor de samenwerking ligt vooral aan de bestuurlijke kant. Het is belangrijk de tegenstellingen scherp te formuleren en dan keuzes te

maken, want focus op ruimtelijk planologisch perspectief dat is nodig. De Drechtsteden willen graag meedenken en inhoudelijke en procesmatige inzet leveren.

Jaap Wolf, Stadsregio Rotterdam: Hij geeft aan wat ROM-Rijnmond niet moet zijn, zoals het hanteren van twee lijstjes, dubbel werk, bestuurlijk overleg, maar ROM-Rijnmond moet wel een oliespuitje, een doorzettingsmacht zijn. Dat is nodig om te bereiken wat we willen bereiken. De dubbeldoelstelling moet overeind blijven naast de economische en ruimtelijke doelen. Aan de doelstellingen moet ook de sociale doelstelling worden toegevoegd. In de Noordas is dit al geprobeerd. Een coalitie overheid, maatschappelijke partijen en bedrijfsleven vindt hij waardevol. De innovatiefunctie is in de nieuwe opzet belangrijk.

Guus van de Hoef, ROM-Rijnmond: hij beaamt dat leefbaarheid en de economische versterking bij ROM-Rijnmond centraal gestaan en dit in de toekomst zullen blijven. De sociale doelstelling zal worden gekoppeld (als onderdeel van leefomgeving).

Henk de Bruijn, Havenbedrijf Rotterdam: Hij stelt dat ROM-Rijnmond niet zelf moet gaan samenwerken in de complexe omgeving, maar ervoor moet zorgen dat anderen gaan samenwerken. ROM-Rijnmond moet geen nieuwe plannen maken, maar moet mensen bij elkaar zetten en die aan de gang zetten. Dan is er nut voor ROM-Rijnmond, anders is er alleen maar een verdubbeling. ROM-Rijnmond moet die oliespuit zijn.

Jan van den Heuvel, DCMR Milieudienst Rijnmond: Het gezelschap om tafel is uniek op het gebied van Ruimtelijke Ordening en Milieu (ROM). De positioning paper van Twijnstra Gudde is te veel een ruimtelijk ontwikkelverhaal. De meerwaarde zou milieu en vooral duurzaamheid moeten zijn. Er moet een balans ontstaan tussen ruimte, energie en sociaal. Daarbinnen zijn Duurzame Ruimtelijke Arrangements mogelijk, waarin ruimtelijke ordening een van de onderwerpen is.

Hans Bongers, ministerie Economische Zaken: Binnen de Ruimtelijke Arrangements zitten verschillende vraagstukken op verschillende schaalniveaus. Dat zal in samenhang moeten bezien. Zo zit in het onderwerp van Biesbosch tot Voordelta bijvoorbeeld het logistieke vraagstuk, dat zich afspeelt op de as tot en met Antwerpen. Voor ROM-Rijnmond betekent dit praktisch: hoe doe je dat dan en hoe ga je dat organiseren? ROM-Rijnmond moet breder kijken welke vraagstukken aan de orde zijn.

Jaap Wolf, Stadsregio Rotterdam: In aansluiting op voorgaande sprekers: ROM-Rijnmond moet geen plannen maken zoals van Biesbosch tot Voordelta, maar signaleren en mensen bij elkaar zetten. Dus ROM Rijnmond moet klein zijn en moet als het nodig is, kwaad worden.

Mark Harbers, voorzitter/ Henk de Bruijn Havenbedrijf Rotterdam: Het voorgaande geeft een beeld wat ROM-Rijnmond wel en niet moet zijn. Kunnen anderen zich daar ook in vinden, en dat expliciet maken?

Erik van Heijningen, Provincie Zuid-Holland: hij sluit zich bij de voorgaande opmerkingen aan en benadrukt dat er niet tot een nieuwe provincie moet worden opgeschaald. ROM-Rijnmond moet zelf geen visie voor 2040 maken. Daarvoor zijn al veel verbanden actief. De schaarse ruimte en energie is leidend thema, evenals de herstructurering, de mobiliteit (Tweede Maasvlakte), energie (RCI) en ruimte. Het groen (750 ha extra natuur) is nog niet gereed. De nieuwe kansen moeten worden benut. Belangrijk is de verhouding van ROM-Rijnmond tot de Zuidvleugel. ROM-Rijnmond moet een netwerkorganisatie zijn voor bestuurders en niet voor ambtenaren. Bestuurders, inclusief het rijk, moeten er graag naar toe willen gaan. Het moet een lichte netwerkorganisatie zijn, die fungeert als een stevige buitenboord motor.

Bertus Cornelissen, Ministerie van VROM: Het is goed de opdracht van ROM-Rijnmond af te maken en dan verder te kijken. Vanuit Randstad 2040 is het waardevol dat er een platform voor de lange termijn bestaat, naast de bestaande platformen. Belangrijke onderwerpen zijn de economische versterking van Rotterdam, de havenalliantie en de parken rond de stad. Dit jaar moet in het teken staan van overgaan tot acties, de regio moet zich organiseren.

Marco Rensma, Kamer van Koophandel: Er zijn in deze regio al veel gremia. De Kamer van Koophandel is actief in drie REO's. De REO's stemmen nog onvoldoende met elkaar af. Om te komen tot doorzettingskracht moet geen nieuwe tafel gecreëerd worden en zeker geen nieuwe overheidslaag. De nieuwe WRO geeft regio's weinig macht. Dus ROM-Rijnmond voegt weinig toe, de kracht moet gezocht worden bij een betere samenwerking tussen de REO's.

Erik van Heijningen, Provincie Zuid-Holland: REO's zijn belangrijk voor de economie. Maar de focus van de REO's is te beperkt. Betere coördinatie tussen de REO's is natuurlijk goed.

Mark Harbers, voorzitter: De REO's gaan uiteindelijk over de bedrijfslocaties. Hierbij gaat het niet over zaken als de dubbele doelstelling en een visie op hoger schaalniveau. ROM-Rijnmond moet deze zaken ook niet willen beantwoorden, maar moet deze zaken faciliteren.

Jaap Wolf, Stadsregio Rotterdam: In de lijn die Erik van Heijningen heeft geschetst wil de Stadsregio graag meedoen. Ik wil ook met plezier naar een bijeenkomst gaan en er weer met plezier weggaan.

Jan de Jong, Zuid-Hollands Landschap: ROM-Rijnmond heeft onder vuur gelegen, maar voor de natuur- en milieuorganisaties is ROM-Rijnmond het enige platform dat de dubbele doelstelling bewaakt. Dus de natuurorganisatie heeft behoefte aan zo'n overleg en wil het initiatief van Mark Harbers ondersteunen.

Conclusies

Mark Harbers concludeert dat iedereen het onderzoek naar de afspraken die er gemaakt moeten worden op het hoge schaalniveau in 2009 inziet. Er zijn daarnaast vele aanvullingen gegeven. Niemand heeft aangegeven de kansen voor de genoemde ruimtelijke arrangementen niet te herkennen. Erik van Heijningen heeft daarbij een aantal zaken meegegeven die de behoefte aan nieuwe ruimtelijke arrangementen illustreren: dit zijn de schaarste aan energie en ruimte, de noodzaak tot herstructurering van het verouderd haven- en industrieel complex en de mobiliteit van de 2^e Maasvlakte. Daarnaast moeten gemaakte afspraken over natuur en recreatie goed geborgd worden.

De toekomstige organisatie moet licht en vrijblijvend zijn en werken als een oliespuit. ROM-Rijnmond moet niet zelf visies gaan maken, maar partijen aanspreken op samenwerking, vraagstukken signaleren en ervoor zorgen dat de partijen de vraagstukken die er liggen oppakken. Er moet overzicht worden gehouden.

De oogst van de verkenningen wordt dit voorjaar uitgewerkt en is inzet voor het maken van afspraken in het najaar. Dan wordt ook bezien of er in 2010 een nieuw samenwerkingsverband nodig is. Guus van de Hoef van ROM-Rijnmond zal leiding geven aan het proces. En hij zal ons allen aanspreken (en indien nodig zelfs een zetje geven) om de agenda te krijgen.

Dit deel van de bijeenkomst wordt daarmee gesloten.

Formeel deel

Aan het slot van de vergadering legt Mark Harbers aan de BOR-leden nog enige formele agendapunten voor besluitvorming of kennisname voor:

- het BOR stemt in met medeondertekening van de intentieverklaring Calandspoorbrug (SBR.09.001) namens ROM door de Voorzitter van het BOR;
- de BOR-leden nemen kennis van de stand van zaken van de diverse ROM-projecten (SBR.09.002) en de programmaplanning BRG 2009-2011;
- het BOR stemt in met de voorlopige apparaatskostenbegroting van ROM Rijnmond en de daarbij regulier toegepaste verdeelsleutel voor de bijdragen van de partners (SBR.08.010);
- ten aanzien van het overdrachtdossier (BOR.09.003) en het voorstel om de monitorfunctie BRG af te bouwen merkt Wytske van der Mei (V&W) op dat duidelijk moet zijn waar de monitoringtaak elders wordt belegd. Gusta Jessen (VROM) stelt dat hierover nog afspraken moeten worden gemaakt en geeft aan de voorkeur te hebben om de datum van overdracht op 1-1-2010 te stellen. Namens het BOR gaat de heer Harbers hiermee akkoord. Voor het overige zijn er over het overdrachtdossier geen opmerkingen.

De Voorzitter sluit de vergadering om 15.55 u.